

MARGA HOEK, DIRECTEUR BEDRIJVENCOLLECTIEF DE GROENE ZAAK: “VOOR DUURZAME PROJECTEN IS EEN BUSINESS CASE,

Inmiddels hebben zich al meer dan 96 koplopende bedrijven aangesloten bij De Groene Zaak, een collectief van bedrijven dat duurzaam ondernemen als uitgangspunt hanteert. Vorig jaar februari is De Groene Zaak gestart met 35 founding fathers, waaronder verzekeraar Menzis, TNT, Eneco en papierproducent Van Houtum. Het basisprincipe is een duurzaam verdienmodel, zo legt directeur Marga Hoek van De Groene Zaak uit. “En daarvoor hebben we van de overheid geen subsidies nodig, maar wel hulp nodig in de vorm van het schepen van randvoorwaarden en het wegnemen van belemmeringen.”

DOOR HARMEN WEIJER

Duurzaam inkopen en aanbesteden is een van jullie belangrijkste items. Maar dat heeft dit jaar wel veel tegenwind gekend met de roep om te stoppen met duurzaam inkopen bij de overheid; het zou vooral te duur zijn. Hoe gaan de partners van De Groene Zaak hiermee om?

“Wij zien dat de overheid haar doelstellingen juist sneller, beter en goedkoper kan realiseren door een groter beroep te doen op de markt en door substantieel méér duurzaam in te kopen. De circa 60 miljard euro aan overheidsinkopen moet wel veel effectiever benut worden dan nu gebeurt. In het advies van Actal (Het Adviescollege administratieve lasten, HW) staat een bedrag van 500 miljoen genoemd, wat duurzaam inkopen voor het bedrijfsleven zou kosten. Dat is niet een onderbouwd getal, maar een schatting, zoals ook in het onderzoek staat. Dat sneeuwt onder in dit debat. Maar gelukkig wordt het programma niet gestopt en een aantal verbeterpunten op het gebied van criteria wordt nu al opgepakt. Zo werd de CO₂-prestatieladder van ProRail genoemd als voorbeeld genoemd om bij de Rijksoverheid in te voeren. Die systematiek wordt inmiddels al door het programma Duurzaam Inkopen van het mi-

Fotografie: Christiaan Krop

nisterie van I&M uitgewerkt. En de bedrijven verenigd in De Groene Zaak willen juist laten zien dat duurzaam ondernemen inderdaad nu al kan, maar dat deze bedrijven tegen een aantal belemmeringen aanlopen.”

Neem duurzaam inkopen: wat zouden deze bedrijven graag zien?

“Wij stellen dat duurzaam inkopen strategischer moet worden ingezet, en het niet alleen moet blijven op het niveau van de inkoop van potloden en pennen. Overheden moeten eerder met de markt in gesprek gaan over de mogelijkheden voor duurzaam aanbesteden. Hoe eerder er met de markt wordt overlegd, des te innovatiever en goedkoper zijn de oplossingen. Een bestek moet men ook niet volledig uitschrijven, maar meer doelgericht brengen. Ook dit

geeft ruimte aan ondernemingen om met innovatieve voorstellen te komen, binnen een sluitende begroting. Ondernemingen willen ook worden uitgedaagd met prestatiebeloofende gunningscriteria. Dat hoeft niet een direct financieel voordeel te zijn, maar dat kan ook een fictief voordeel zijn zoals bij de CO₂-prestatieladder (van ProRail, H W) in de gunning. Maar ook zouden bedrijven veel meer willen zien dat er wordt aanbesteed op basis van total cost of ownership en dat gebeurt nog veel te weinig.”

En waarom is dat?

“Het komt nog te vaak voor dat bij aanbestedingen alleen wordt gekeken naar de laagste aanschafprijs. En dat terwijl duurzame en betaalbare oplossingen al volop in de markt voorhanden zijn en in aantal sterk

MAAR BELEMMERINGEN HOUDEN ZE TEGEN”

VOORSTELLEN VOOR VIER GREEN DEALS

I – Energiesector

- Zet in op een slimme combinatie van verplichtingen.
- Sluit een nationaal CO₂-afvang en -opslag (CCS)-akkoord met exploitanten van kolencentrales.
- Geen belasting meer heffen over hernieuwbare energie uit collectieve zonnepanelen en windmolens bij eigen gebruik.

II - Gebouwde omgeving

- Maak bindende afspraken tussen overheid, bedrijfsleven en corporaties over 30 procent energiebesparing in 2020.
- Voer een minimumenergienorm in voor bestaande woningen en gebouwen.
- Richt een revolving fund op van 5 miljard euro om voorfinancieringsproblemen weg te nemen voor zowel kleinschalige als grote projecten voor energiebesparing.

III- Industrie

- Bevorder nuttig gebruik van industriële restwarmte, via bonusmalusregeling voor energie-efficiëntie.
- Stel een voorfinancieringsfonds voor de industrie in voor energiebesparende ketenmaatregelen.
- Beloon groene koplopers in het bedrijfsleven door ambitieuze en prestatie belonende aanbestedingscriteria te hanteren.

IV - Mobiliteit

- Beter fiscale regels voor thuiswerken, slimme leasecontracten en het gebruik van zuinige auto's.
- Beloon bij aanbestedingen de koplopers in het bedrijfsleven.
- Het blijvend bevorderen van zuinige auto's door de overheid als launching customer.

blijven groeien. Die alternatieven krijgen echter pas een kans als overheden gunningscriteria opstellen die niet de initiële aanschafprijs maar de levensduurkosten (TCO) tot uitgangspunt nemen. Dat dit nog niet gebeurd is deels vanwege de typisch menselijke manier van korte termijn denken: een gloeilamp van 80 cent koop je eerder dan een led-lamp van 8 euro, terwijl die laatste uiteindelijk minder kost. Juist de overheid, die wel dat lange termijnperspectief kan meenemen in de financiering, moet het goede voorbeeld geven.”

Een ander item dat jullie hoog op de agenda hebben staan is een level playing field voor duurzame energieopwekking. Hoe zit dat?

“De bedrijven van De Groene Zaak zouden graag door de overheid onderzocht zien hoeveel financiële ondersteuning naar duurzame energie en hoeveel naar fossiele energie gaat. Overmatige ondersteuning van beide vormen zou niet moeten plaatsvinden, maar al helemaal niet van fossiele energie. Verder vinden wij dat er meer werk moet worden gemaakt van lokale duurzame opwekking. Dat hoeft niet in de vorm van meer subsidies gaan, maar door het opheffen van belemmeringen.”

Om wat voor soort belemmeringen gaat het?

“Naast de bekende belemmeringen zoals langdurige vergunningstrajecten en strijdige wetgeving kun je ook denken

aan de switchingsvrijheid, die er wettelijk voor stroomafnemers bestaat, ook voor hernieuwbare energie. Als zo'n lokaal duurzaam energieproject wordt gestart, is het belangrijk voor het project dat afnemers zich voor een aantal jaar vastleggen en niet binnen een jaar kunnen wegvloeden. Een consument hoeft geen afstand te doen van een wettelijk recht, maar kan een lokaal project mogelijk maken door zich te binden aan een meerjarencontract.”

Zijn er nog meer speerpunten waar jullie je op willen richten?

“Ja, we willen meer aandacht voor verduurzaming van mobiliteit en grondstoffen. Neem het mobiliteitsvraagstuk: het bedrijfsleven heeft wel oplossingen maar stuit ook daar op belemmeringen. Waarom mogen bijvoorbeeld stille en zuinige vrachtwagens niet 's middags in plaats van de nu gehanteerde ochtendtijden hun producten in binnensteden afleveren? Ook bij aanbestedingen moeten duurzamere transporteurs meer voorrang krijgen. Bij schonere brandstoffen zou op een andere manier naar de subsidiëring moeten worden gekeken. Nu wordt per liter gesubsidieerd, terwijl er brandstoffen zijn waarop je meer afstand kunt realiseren. Dus je zou per kilometer gerelateerd aan de CO₂-uitstoot moeten subsidiëren.”

En op het gebied van grondstoffen?

“Net als bij de andere speerpunten willen

we meer 'de vervuiler betaalt' terugzien. Nu blijkt dat het goedkoper is om gebruikte producten weg te gooien en opnieuw producten te laten maken, in plaats van te hergebruiken. Een van onze partners, Ahrend, maakt al jaren recyclebare producten, maar hun producten werden door hun klanten vaak niet recycled. Nu regelt Ahrend het van wie tot wie, waarbij ze het kantoormeubilair weer kan innemen en -inspelend op "het nieuwe werken" - steeds kan aanpassen aan de wensen van de klant. Op deze manier bieden ze de dienst 'zitten' aan in plaats van 'kantoormeubilair'. Een mooi voorbeeld van een kringlooeconomie.”

Nu wil dit kabinet een Green Deal aangaan. Wat voor wensenlijstje leveren jullie partnerbedrijven in bij minister Verhagen?

“Wij hebben vorige maand een brief gestuurd tezamen met Stichting Natuur & Milieu naar minister Verhagen met daarin een Green Deal per sector (zie kader, HW), waarin wij vragen om het scheppen van de juiste randvoorwaarden en het opheffen van belemmeringen, zoals op het gebied van wet- en regelgeving en level-playing field. We willen de minister ook laten zien wat bedrijven al doen, maar ook welke projecten net niet van de grond zijn gekomen. Essentieel bij dit alles is dat het overheidsbeleid een lange termijnperspectief en investeringzekerheid biedt, zonder dat we subsidies vragen. Dat kan bijvoorbeeld via financiële garantstellingen en fiscale voordelen.”